

- ✓ Notícies
- ✓ L'ús social de la llengua catalana
- ✓ Apunts
- ✓ En xarxa
- ✓ El camí de les paraules
- ✓ Propostes
- ✓ Jocs de llengua

Notícies

Espai dedicat a divulgar novetats de caire lingüístic i cultural d'interès general

El Servei de Normalització Lingüística del Consell i la Direcció de La Bonanova posen en marxa el Pla d'Actuacions per al Foment i la Millora de l'Ús de la Llengua Catalana a la Residència Mixta de Pensionistes La Bonanova

La valoració positiva de l'aplicació del Pla d'Actuacions de la Llar dels Ancians que dugué a terme el Servei de Normalització Lingüística (SNL) durant el 2011 i el 2012, animà els responsables de la Vicepresidència de Cultura, Patrimoni i Esports i els de l'IMAS a posar en marxa, el mes de juny de 2012, el protocol per desenvolupar un nou pla de foment i millora de l'ús de la llengua catalana, en aquest cas a la Residència Mixta de Pensionistes La Bonanova.

La primera fase per a l'elaboració del Pla va consistir a fer una anàlisi sobre els usos i les actituds lingüístiques de l'organisme —mitjançant l'Indexplà (instrument que permet avaluar el grau de normalització lingüística d'una organització).

Aquesta fase i les següents (diagnòstic de les necessitats i definició d'objectius) permeteren que el Pla que s'ha elaborat sigui el resultat d'un treball en equip que concreta, en una proposta temporitzada (juny de 2013 – desembre de 2014), les actuacions que han de permetre corregir les deficiències detectades i augmentar la presència del català a La Bonanova, per avançar en la progressiva normalització de la llengua pròpia, d'acord amb la situació lingüística particular d'aquesta residència.

Ofertes formatives de llengua catalana

No dubteu a consultar l'apartat Llengua catalana ([Aprenentatge i ús del català](#)) al web del Consell de Mallorca, per estar al dia sobre diverses modalitats i diferents nivells de cursos de llengua catalana, complementaris als que pugui oferir el Consell en els plans de formació anuals.

Els treballadors de l'IMAS podeu trobar tota la informació sobre aquestes ofertes a l'Imascat, a l'apartat Cursos de català.

També en podeu obtenir més informació al Servei de Normalització Lingüística, Secció de Dinamització, als telèfons 971 219 593/595/597.

Les accions que es duren a terme per assolir els objectius del Pla —garantir el dret dels usuaris de La Bonanova a ser atesos en llengua catalana i incrementar l'ús d'aquesta llengua a la residència i millorar-ne la qualitat perquè esdevengui la llengua d'ús habitual, oral i escrita, en les situacions comunicatives que s'hi produeixen— s'agrupen en els apartats següents: Difusió, Actituds lingüístiques, Criteris d'ús lingüístic, Imatge i retolació, Documentació i comunicacions internes, Documentació i comunicacions externes, Qualitat lingüística, Adequació lingüística del personal i Seguitment i avaluació.

S'ha nomenat un coordinador lingüístic, Antoni Cantallops, figura de referència per als treballadors de La Bonanova, per gestionar l'aplicació del Pla.

El contingut íntegre del Pla d'Actuacions i els documents que s'hi relacionen es poden consultar a l'Imascat (espai de la intranet de l'IMAS, creat pel SNL amb la intenció d'oferir una recopilació d'eines, recursos, materials i tot tipus d'informació sobre la llengua catalana i sobre les iniciatives relacionades amb l'aplicació del Pla d'Actuacions i els projectes que el SNL du a terme a l'Institut) i també al [web del Consell de Mallorca](#).

Cal preservar totes les llengües del món, valorar-les i respectar-les. Això també suposa respectar la llengua pròpia, ja que les actituds favorables a la llengua catalana ajuden a la conservació de la riquesa lingüística mundial.

Prejudicis lingüístics

Un prejudici és una creença o valoració que hom fa sense base de certesa i que li condiciona el punt de vista.

Entre els prejudicis lingüístics (subclasse dels prejudicis que afecta llengua i parlants) que fan referència a la llengua com a mitjà de comunicació respecte de les altres llengües, hi ha els següents:

a) Hi ha llengües fàcils i llengües difícils. No hi ha res en l'estructura d'un idioma que el faci fàcil o difícil. La facilitat o dificultat per aprendre altres idiomes depèn de la predisposició, capacitat o motivació dels individus.

b) Les llengües més importants són les més parlades. És freqüent l'argumentació a favor de les llengües multimilionàries sobre la base d'unes possibilitats hipotètiques de comunicació. És clar que els parlants del xinès mandarí es poden comunicar amb més gent que no els que tenen com a llengua pròpia l'anglès, per exemple. Però ningú no diria que l'anglès no és una llengua important.

Apunts

Donar o fer?

Els verbs *donar* i *fer* sovint es confonen en certes expressions.

Alguns exemples en què s'usa incorrectament el verb *donar* en comptes de *fer* són: *em *dóna el sol (em toca el sol); em *dóna vergonya/por (em fa vergonya/por); *donava pena (feia pena); em *dóna igual (tant em fa, tant m'és); *dóna classes (fa classes); a quina hora *donen la pel·lícula? (a quina hora fan la pel·lícula?); *donar una volta (fer una volta).*

Altres expressions amb el verb *fer* són les següents: *fer una bona acció, una mala acció. Fer bones obres. L'has feta bona! Fer-ne una de les seves. Fer una bestiesa. Fer compliments. Fer un jurament, una prometença. Fer una almoïna, una caritat. Fer un miracle. Fer una pregunta, una resposta. Fer ús d'alguna cosa. Fer una lectura. Fer una llarga caminada. Fer quatre lletges a peu. Fer una passa, un salt, una tombarella. Fer un badall, un esternut, un sanglot, un sospir. Fer ganyotes, l'ullet. Fer una barretada, una reverència, a algú. Fer una abraçada, una carícia, un pessic, pessigolles, a algú. Fer la sembra, la collita, la verema. Fer un remei el seu efecte. Fer bé, mal, tort, a algú. Fer mal, un menjar. Fer un crit, un xiscler, un xiulet. Fer soroll, xivarri, brogit, remor. Fer un arbre ombra. Fer una rialla, un plor. Fer efecte, sensació. Fer plaer. Fer goig...*

Cal tenir en compte que hi ha construccions que admeten els dos verbs, tot i que signifiquen una cosa o una altra segons quin es faci servir: *fer lloc* ('llevar els destorbs d'un espai'); *donar lloc* ('originar').

El que no resulta gaire ètic és jerarquitzar les llengües a causa del nombre de parlants.

c) Hi ha llengües útils i llengües inútils. Cal dir que les llengües no són qualitativament útils o inútils, sinó que l'índex d'utilitat depèn de les necessitats de comunicació de cada parlant respecte de la llengua en qüestió.

Els prejudicis que hi ha a continuació tenen relació amb la visió de la diversitat interna de la llengua:

a) Menyspreu de varietats alienes. El parlant mostra un rebuig d'allò que considera exterior al grup propi.

b) Menyspreu de l'estàndard. Les ideologies lingüístiques interessades a fer desaparèixer un idioma fomenten aquest prejudici. Les llengües sense estàndard no es poden usar en els àmbits públics, amb la qual cosa se'n garanteix la reclusió als àmbits privats i, a la llarga, la desaparició.

La noció d'igualtat de les llengües és imprescindible per bandejar els prejudicis lingüístics.

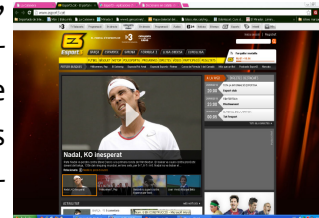

<http://www.llibresdigitals.cat/>

Espai de trobada dels lectors i escriptors de llibres digitals en llengua catalana. El web proporciona enllaços per poder descarregar de franc o comprar llibres digitals en català, amb comparació de preus.

<http://www.esport3.cat/>

Esport 3: tot el que passa al món de l'esport, en català. Notícies, vídeos, fotos, multimèdia, reportatges, xafardeig... Des d'aquest lloc web, també us podreu descarregar l'aplicació d'Esport3 per a mòbil i mirar en directe els partits de la Lliga de Campions, accedir a la programació del canal de televisió Esport3 i consultar les notícies esportives del moment i els resultats esportius d'un bon grapat de competicions de futbol, bàsquet, motor, handbol, hoquei i rugbi.

El camí de les paraules

L'explicació de la procedència d'una paraula o d'una expressió, a més de ser atractiva —és com un conte o una llegenda—, referma la voluntat de no deixar perdre els tresors que les paraules contenen i fomenta l'ús de mots nostrats en comptes de manlleus d'altres llengües. Us detallam a continuació la procedència de la paraula *calamar*.

Calamar

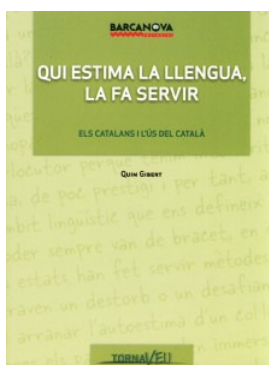
En llatí, un *lapsus* és una relliscada, una caiguda, un error. Ens han quedat dues expressions que fan referència a aquest significat: el *lapsus linguae*, és a dir, l'equivocació feta parlant, i el *lapsus calami*, que és un error en escriure, ja que el *calamus* era, per als romans, la ploma d'escriure, obtinguda de la tija d'algun cereal.

Calamar va significar 'tinter', ja que aquests mol·luscs fornien de tinta els *calami* dels romans. Al segle XIV el mol·lusc conegut científicament com *Loligo vulgaris* va rebre el nom de *calamar*, a causa de la tinta que segrega.

Propostes

«Fent un cop d'ull a la història de la llengua catalana, crida l'atenció que, amb tot el que ha passat sobretot en els últims tres-cents anys, encara es pugui parlar català». Amb aquesta afirmació Rudolf Ortega enceta un assaig, *La dèria del català* (La Magrana, 2013), que fa un repàs per la història de la llengua cercant quins factors han convertit el català en un cas únic de supervivència entre les llengües minoritàries i defensa, en contra de les anàlisis apocalíptiques, que el català, supervivent nat, no tan sols no està en perill de mort, sinó que ja afronta la seva restitució com a primera llengua de la població catalana.

Qui estima la llengua, la fa servir (Barcanova, 2013), del psicòleg i especialista en identitat lingüística i autoestima grupal Quim Gibert, és una obra que exposa els motius pels quals els catalanoparlants tendim a canviar d'idioma quan el nostre interlocutor no ho és. A més, proporciona arguments i recursos per fer servir la llengua partint d'una implicació activa i inclusiva (d'acollida) per als qui no la tenen com a llengua materna, amb creativitat (evitant-ne qualsevol refús gratuït), amb orgull i respecte (perquè la dignitat de les llengües també comença per la pròpia) i, en definitiva, fent-ne un ús assertiu, amb normalitat i cordialitat (planerament i còmodament).

Jocs de llengua

Amb els jocs de llengua podem definir conceptes d'una manera creativa, estar atents a les grafies amb què estan escrites les paraules... mirar les paraules de mil maneres diferents.

Jeroglífics

Es resolen mitjançant sinònims.

REALITZ	ANOMENATS
Un arbre de clima atlàntic (<i>Fagus sylvatica</i>) — — — —	Una part del cos — — — —

CORATJÓS, VALERÓS	QUEDAVA, ESTAVA
Va molt de pressa o no? — — — — —	Un país europeu — — — — —

ES PLANY, DEPLORA
Quina és la teva infusió preferida? — — — — —

Solucions: faiç, dits, va lent, romanía, la menta.

Recordau que, com a treballadors del Consell de Mallorca, teniu a la vostra disposició el Servei de Normalització Lingüística per resoldre els vostres dubtes lingüístics i per corregir els textos escrits que origineu en la vostra feina diària. També us podeu assessorar sobre els vostres drets lingüístics. Hi podeu contactar per telèfon (971 219 581) o bé per correu electrònic (nlinguistica@conselldemallorca.net).

Consell de
Mallorca

■ Vicepresidència de
Cultura, Patrimoni i Esports

butlletí digital
octubre–desembre 2013